

Meditatie 3 mei 1992

Filippenzen 2. 19 - 3. 1
Lukas 10. 1-11

Gemeente van Jezus Christus.

Het is bijna een jaar geleden, dat ik in uw midden werd bevestigd als predikant. Op bevrijdingsdag 1991, ik zal het nooit vergeten, ben ik begonnen als Dienaar des Woords, en sindsdien heb ik getracht om de dienst aan mensen, in de kracht en de hoop op God te verrichten. Hijzelf moet maar beoordelen, hoe dat geweest is het afgelopen jaar.

U bent echter net zo goed als ik, dienstknecht van de Heer, ieder op een eigen plaats. Op onze eigen wijze zijn wij dienstbaar, in het werk, in de zorg voor de ander. We bevinden ons ook vlakbij 4 mei: een dag die velen zal herinneren aan de dienstplicht, de dienst aan het land, om de vrede te bespoedigen.

Ik wil u vragen, vandaag met mij na te denken over de vraag: Wat is dienstbaarheid, hoe ben je dienstknecht in Naam van God?

En nu ik terugdenk aan die dienst aan de Heer, nu schieten mij opnieuw die beelden in gedachten van twaalf jaar geleden. De troonsbestijging van koningin Beatrix, haar bevestiging als staatshoofd, als moeder van het volk. Een unieke gebeurtenis die ik me herinner als de dag van gisteren: zo indrukwekkend, zo plechtig.

Maar een ding is me wel in het bijzonder bijgebleven. Na de kroning sprak koningin Beatrix een rede uit ter aanvaarding van haar ambt. En in die rede sprak zij de volgende woorden, die ze als haar lijfspreuk aanvaardde: "Mijn schild ende betrouwen zijt Gij o God, mijn Heer."

Bij een latere gelegenheid maakte zij nog eens heel duidelijk, dat je voor een dergelijk ambt niet zelf kiest. Zij was erin geboren en heeft gemeend er geen nee tegen te mogen zeggen. En in haar tv-portret zei ze nog: "Een dergelijke functie legt een enorme druk op je leven, maar ik zal mijn dienst aan het volk zo goed mogelijk trachten te vervullen." En dat zij twaalf jaar geleden die dienst aandurfde, in vast vertrouwen op God, dat dwingt nog respect af.

Maar zoals gezegd, in deze dagen gaan onze gedachten zeker ook terug naar gruwelijke tijden van Wereldoorlog. Velen van ons met herinneringen, de jongeren met de verhalen en de beelden van die oorlog der vernietiging. Tijden van dienstplicht.

Velen werden opgeroepen om hun dienst aan het vaderland te vervullen. En onder de razernij van Hitler en consorten hebben miljoenen mensen hun dienstplicht een God en vaderland met de dood moeten bekopen. En het kan geen kwaad om ze met name te noemen, die omkwamen die talloze miljoenen, die in kampen en gevangnissen, overal ter wereld, op beestachtige wijze vermoord zijn. Die tweelingen, die vrouwen, zigeuners, gehandicapten, homoseksuelen en joden.

"Den vaderland getrouwe blijf ik tot in den dood!"

Onze vorstin had weinig keuze en ze heeft haar roeping serieus opgevat. Een soldaat heeft ook maar weinig keuze. Bereid ist bevel! De joden hadden geen keuze: voor hen was geen plaats in het derde rijk.

Laat tot ons doordringen vandaag, hoe bevoorrecht wij zijn, dat wij in dit leven kunnen kiezen. Wij hebben vrijheid van kiezen. En als leden van de gemeente kiezen wij voor de godsdienst: wij kiezen ervoor, als het goed is, om ons leven te stellen in de dienst aan God.

Of is dat misschien niet zo vanzelfsprekend? Moeten wij misschien constateren, dat die dienst zich beperkt tot dit kerkgebouw, of tot mooie woorden?

Hoe zit dat eigenlijk met die godsdienst van ons? Is die misschien gedegradeerd tot een soort vrijetijdsbesteding, iets waar we vooral in de zomer geen tijd voor hebben. Kiezen wij misschien zo nu en dan even voor God? Als het in ons straatje uitkomt, of durven we te belijden, dat ons leven altijd in het teken staat van de opgestane Heer?

Al die vragen komen samen in die ene vraag: Waar ligt onze dienstbaarheid?

In Lukas 10, bij de uitzending van de zeventig, geeft Jezus aan die gezonden ook een soort lijfspreuk mee. Zij die geroepen zijn om het evangelie te brengen in de hele wereld, zo zegt Jezus, zij moeten zijn als "lammeren onder de wolven."

Die wolven, dat is: De weerbarstigheid van onze samenleving. En deze wolven vreten aan de kwaliteit van ons hele leven, eigenzinnigheid en jalouzie knagen voortdurend aan relaties tussen mensen en maken het leven onmogelijk. Overmoed krijgt de overhand. En wat overblijft dat is een waardenloos leven, een waardenloos leven.

Bij lammeren denken we natuurlijk allereerst aan het lam Gods, dat wegdraagt de zonden der wereld. Tegenover de wolven manifesteert zich een lammetje, dat is: De liefde, de eenvoud, de bescheidenheid. Al die eigenschappen, die bijdragen tot een menswaardig en evenwichtig bestaan.

Wat is dus de lijfspreuk van ons christenen: Ik zend u als lammeren onder de wolven. En die tweestrijd tussen de wolven en het lam, tussen levenvernietigende en levenherstellende krachten, die strijd dwingt ons weer naar die vraag: Wat is onze dienstbaarheid?

Vinden we bij Paulus wellicht ons antwoord? Hij spreekt in zijn brief aan de gemeente van Filippi zeer lovend over zijn vriend en metgezel Timoteus, en hij beveelt hem hartelijk aan met de woorden: "Gelijk een kind zijn vader, zo heeft Timoteus mij geholpen in de dienst van het evangelie."

Dienstbaarheid heeft dus te maken met hoe wij elkaar helpen in de dienst van het evangelie. D.w.z. Wat wij doen, wat wij elkaar aandoen, het moet allemaal de vergelijking met het evangelie kunnen doorstaan. Ons doen en laten moet altijd in het licht staan van Christus.

Dan geven onszelf namelijk de kans om die wolven om ons heen ter ontmaskeren, om de satan in de ogen te zien en hem te verdrijven. Dan kunnen we met Christus de hoogmoed en de jalouzie en de onverschilligheid uitbannen. Maar die wolven kunnen we alleen maar herkennen in het licht van het evangelie.

Het staat ons geheel en al vrij om daarvoor te kiezen. Het wordt ons niet opgedrongen, wij zijn vrij, om de strijd samen met God te wagen.

Al langer dan een eeuw kennen wij een van de meest aansprekende voorbeelden van dienstbaarheid. Op die plaatsen waar lijden en ellende van mensen aan het licht komt, daar zien wij heel vaak de bemoedigende inzet van Heilssoldaten. Dat is dienstplicht en dienstbaarheid samen. Het Leger des Heils verplicht zich met hart en ziel aan de dienst aan God en werpt zich met man en vrouw op de tekortkomingen in onze samenleving.

Zij hebben een duidelijke keuze gemaakt en gezegd: Het is het mij waard, om het met God niet op een akkoordje te gooien, door alle zondagn alleen maar trouw ter kerek te gaan. Het is mij wat waard, om niet af te wachten tot het hiernamaals. Nee, het is mij wat waard om met eigen handen mee te bouwen een een wereld die beter en sterker is, een wereld verlost van wolven, een wereld die langzaam gaat lijken op Gods Koninkrijk.

Het is uiteindelijk de hoop op de eeuwigheid, die mij als mens overeind houdt, maar daarop mag ik alleen maaer hopen, als ik er als mens in slaag om anderen weer wat hoop en uitzicht te geven.

Dat is ware dienstbaarheid, om een beetje heilssoldaat te zijn, wij allemaal, op eigen wijze. Om een beetje navolger van Christus te zijn. Om een beetje durf te hebben en je begeven onder de wolven. Om niet misbruik te maken van de vrijheid die je hebt om te keizen. Dat alles is onze dienstbaarheid.

Wij mogen rustig wat stoutmoedig worden en die prachtige lijfspreuk van koningin Beatrix tot de onze maken: Mijn schild ende betrouwen zijt Gij o God mijn Heer!"

Maar in gedachtenis aan hen die in oorlog en vrede de dood vonden, moeten wij ook de konsekwenties van die lijfspreuk accepteren. Want er hoeft immers maar een wolf op te staan en te schreeuwen: Bevel is bevel! en de gevolgen zijn niet te overzien. Dienstplicht in de gemeente van Christus blijft een bittere noodzaak. Als je die plicht verzaakt, dan is leven onmogelijk, dan loop je leven vast.

Dienstbaarheid, Godsdienst. Het hoeft soms maar een heel kleine daad te zijn, een troostend gebaar, een teken van begrip en mededogen tegenover de anderen. Het kunnen ook wereldopmvattende daden zijn, want in Gods dienst ben je overal inzetbaar. Grote en kleine daden dragen bij tot het heil van onze samenleving.

Met intense dankbaarheid denk ik terug aan het jaar dat achter me ligt. Want met het vertrouwen op God, en ook met het vertrouwen in de mensen om me heen, daarmee was het te doen. Ik wil niet verzwijgen, dat het een eenzaam bestaan is soms. Maar ik ben toch dankbaar, dat we samen onderweg zijn, jullie samen, de jeugd wat luidruchtiger dan de ouderen, de oudsten zo nu en dan met de nodige zorgen en ikzelf zo nu en dan een stukje vooruitlopend. Het zijn allemaal weldaden.

Het is dienst aan de Here God. Zie ik zend je als lammeren onder de wolven. En temidden van die dienst is het goed om even terug te kijken, in dankbaarheid. Maar ook is het gepast om even stil te staan, om even stil te zijn. Even stilte in acht nemen, zoals morgen op 4 mei.

Om niet te vergeten, om nooit te vergeten. Zoals koningin Beatrix niet vergat temidden van de plechtigheden, om haar leven te leggen in de hand van God. Om niet te vergeten dat de Vader van Jezus Christus: De God van Israel is, de God der joden, die zo vreselijk lijdend onder de haat van mensen. Er is slechts een woord dat die stilte straks mag doorbreken, die stilte van 4 mei: Want slechts dat ene woord maakt het ons mogelijk om joden recht in de ogen te zien: SHALOM!